

GAZETA LWOWSKA.

z dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercyja w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Rosya i Królestwo Polskie. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

Lwów, 5. listopada. Zaledwie wykończona została budowa kolei żelaznej do Lwowa, zaledwie pierwszy jej pociąg zawitał w naszej stolicy, a już słyszeć się dają z wielu stron pytania, kiedy się rozpocznie dalsza budowa naszej kolei, i w którym kierunku ta budowa ma się rozpocząć. Każdy czuje dobrodziejstwo doprowadzenia kolei do Lwowa, ale niemniej powszechnie uznana jest rzeczą, że Lwów nie może, nie powinien pozostać długo kończyną tego gościńca, że przeznaczeniem jego jest utworzyć nieprzerwaną komunikacyę między bogatemi w wyroby przemysłu krajami zachodniej Europy a wschodnią jej częścią obfitą w wszelkie urodzaje. — Ten cel Towarzystwo galicyjs. kolei Karola Ludwika od pierwotnego zawiązania się swowego miało na uwadze, uzyskawszy na mocy pierwszej koncesyi z dnia 3. marca 1857 przywilej nie tylko na wykończenie budowy kolei do Lwowa, ale i na budowę dalszą tej kolei ze Lwowa do Brodów do granicy rosyjskiej, tudzież ze Lwowa w kierunku południowym na prawy brzeg Dniestru i następnie po tej samej stronie do Czerniowic aż do granicy meltańskiej.

Wprawdzie na mocy koncesyi późniejszej z d. 7. kwietnia 1858 uwolnione zostało Towarzystwo gal. od obowiązku dalszej budowy kolei żelaznej ze Lwowa do Brodów i do Czerniowic, ale natomiast otrzymało najwyższe przyrzeczenie, iż względem tych linii dane będzie koncesyonaryuszom pierwszeństwo przed innymi współzawodnikami, jeżeli przystaną na te same warunki, pod jakimi inne osoby obowiązują się do budowy i utrzymania w ruchu tych przestrzeni. Przysłuza więc Towarzystwu kolei Karola Ludwika prawo pierwszeństwa do dalszej budowy kolei ze Lwowa do Brodów i do Czerniowic.

Korzystanie z tego prawa i zrealizowanie jak najprędze powziętego pierwotnie zamiaru leży w interesie Towarzystwa; gdyż kolej galicyjska jako przedsięwzięcie akcyjne rzeczywiście tylko wtedy dojdzie do kulminacyjnego punktu swego rozwoju, czyli innemi słowy tylko wtedy największe przyniesie korzyści akcyonaryuszom, gdy pociągnięta ku wschodowi wzdłuż całego kraju, w kierunku północnym zetknie się na Brody z Rosyą, a w kierunku południowym na Czerniowice z Księstwami nadunajskimi. Ale wtedy także i na kraj cały spłyną wielkie i nieobliczone korzyści, kolej żelazna stanie się wtedy główną arteryą ruchu handlowego w naszym kraju. Dlatego wykończenie jej jest oraz przedsięwzięciem patriotycznym, które kraj cały według sił swoich wspierać powinien.

Dążność w tym względzie objawiło już miasto Brody, gdzie, jak się dowiadujemy, zawiązało się towarzystwo w celu subskrypcyi na budowę kolei żelaznej ze Lwowa do Brodów. Nie wiadomo nam wprawdzie, czy subskrypcya otwarta między kapitalistami brodzkimi będzie w stanie sama przez się pokryć koszt budowy kolei ze Lwowa do Brodów, czyli też przeznaczona jest na to, by kapitał subskrybowany ulokować w akcyach emitować się mających na wypadek, gdyby Towarzystwo pierwotne to przedsięwzięcie podjęło. W każdym razie usiłowania kapitalistów brodzkich zasługują na uznanie, gdyż spodziewać się, że przyspieszą i ułatwią budowę kolei ze Lwowa do Brodów.

Co do budowy kolei żelaznej ze Lwowa w kierunku południowym na prawy brzeg Dniestru, a następnie po tej samej stronie do Czerniowic i do granicy meltańskiej, mamy wszelką nadzieję, że Towarzystwo kolei Karola Ludwika w jak najkrótszym czasie przystąpi do dzieła, by kolej tymczasowo przynajmniej do Dniestru doprowadzić, i tym sposobem utworzyć nieprzerwaną komunikacyę do czarnego morza. — Życzyliby wypadało, ażeby równocześnie z wykończeniem kolei do Dniestru rozpoczęło swoją czynność koncesyonowane już Towarzystwo żeglugi parowej na tej rzece. Dniestr stanie się wtedy ostatniem ogniwem głównego europejskiego łańcucha komunikacyjnego, który w najkrótszej linii łączy Hamburg z Odessą.

(Kardynał Scitowski. — Mianowanie. — Pobór podatków w Węgrzech. — Doniesienia z Węgier. — Sejm kroacki. — Tryestyńskie szkoły miejskie.)

Wiedeń, 3. listopada. Jego c. k. apost. Mość raczył kardynała Scitowskiego prymasa Węgier, przyjąć na audyencyi 31. października b. r. i wyrazić mu niełaskę swoją z przyczyny osnowy i ogłoszenia odezwy z 24. października, którą prymas, jako nadzupan komitatu estrychomskiego, nadesłał węgierskiej kancelaryi nadwornej.

— Jego c. k. apost. Mość raczył najwyższem postanowieniem z 1. listopada b. r. mianować Edwarda Napadewicza de Więtkowski radcą wyższego sądu krajowego we Lwowie, radcą dworu przy najwyższym trybunale.

— Obwieszczenie c. k. finansowej krajowej dyrekcji, oddziału na administracyjny okręg wielko-waradyńsko-budzyński.

Względem poboru podatków stałych na rok administracyjny 1862 wyszedł następujący patent najwyższy:

(Tu następuje w całej osnowie cesarski patent z dn. 12. października 1861, drukowany w Gazecie wiedeńskiej z dn. 19. października b. r. a w Dz. praw p. w nr. 101).

Według tego najwyższego rozporządzenia mają nastąpić wymiar, rozpisanie i pobór podatków stałych na rok administracyjny 1862, na podstawie tych samych warunków, jakie obowiązywały na rok 1862, a to dopóki nie okazały by się potrzebne jakie zmiany w drodze ustawodawczej.

Nakazując zatem równocześnie c. k. władzom i urzędowi podatkowym i finansowym wykonać wymiar, rozpisanie i pobór podatków stałych według istniejących przepisów, wzywa się niniejszym gminy, korporacje i podatkujących, wypełnić swe zobowiązanie tem pewniej, że w przeciwnym razie skutki zaniedbania swego sami sobie będą musieli przypisać.

W szczególności przypomina się gminom i korporacyom, że według istniejących praw i przepisów podatkowych winni są wziąć udział w wymiarze, rozpisanii i egzekucyi podatków z tym dodatkiem, że te kwoty, które skutkiem zaniedbania powyższego obowiązku, nie będą mogły być ściągnięte, będą wyegzekwowane na dochodach lub majątku samychże gmin lub korporacji.

C. k. finansowej, krajowej dyrekcji oddział dla okręgu administracyjnego wielko-waradyńsko-budzyńskiego.

Buda dnia 18. października 1861.

— Reskrypt kancelaryi nadwornej wydany do nad- i wice-zupanów z zakazem zbierać się na wszelkie posiedzenia komitatu, jest następującej osnowy:

Jego c. k. apost. Mość raczył wydany dzisiaj ustnym rozkazem wzbronić wszakich publicznych posiedzeń komitatu, aż do dalszego rozporządzenia. Zawiadamiając JW. Pana o tym najwyższym rozkazie, z wezwaniem abyś JW. Pan po otrzymaniu niniejszego, zawiadomienia pod własną odpowiedzialność wzbronił w powierzonym sobie komitacie wszelkich jakbądź nazwanych i pod jakimkolwiek pozorem zgromadzających się posiedzeń komitatu. — Zarazem sędzę się obowiązany dodać, że aby zapewnić wykonanie tego najwyższego rozkazu, zawiadomiłem równocześnie o nim także urząd wice-zupański. Jestem . . .

Wiedeń, 28. października 1861.

Förgach r. wł.

— Sejm kroacki ma się znów zebrać po całomiesięcznym odroczeniu. Gazeta zagrabska czyni z tej okazji obszernie uwagi, rozpoczynając je następującemi słowy:

Nadzwyczaj ważne kwestye będzie miał sejm załatwić, czego aby pomyślnie dokonał, życzyć należy w widokach tak samego kraju, jak całej monarchyi. Najprzód będzie podana do wiadomości sejmowi odpowiedź królewska na adres sejmowy wypracowana w prezydium naszej dykasteryi nadwornej. W odpowiedzi tej będą zapewne wykazane drogi i środki porozumienia pomiędzy rządem i sejmem w tych ważnych sprawach, w których panuje różnica, lub nawet całkowita sprzeczność zdań. Lecz właśnie dla tego, że idzie tu o rozwiązanie kwestyi mających jak największy wpływ na położenie naszej ojczyzny, na nasz stosunek tak do Węgier, jak do całej monarchyi, tudzież na dalsze istnienie konstytucyjnych swobód, potrzeba aby sejm przystąpił do swych czynności więcej niż kiedykolwiek, z dojrzałą rozważą wszystkich stosunków, bez żadnych polityczno-stronniczych dążności, mając na oku jedynie pomyślność i szczęście narodu, aby mógł wyrzec sumiennie: Uczyniliśmy co nam nakazywało święte prawo, wieczysta prawda, widoki kraju, a przedewszystkiem uszanowanie dla najwyższego tronu i jego rządów.

W końcu Gazeta zagrabska wyraża nadzieję, że sejm krajowy posiadając tylu roztropnych członków nie ulegnie porywczosci i będzie działać z powagą potrzebną w terażniejszych niebezpiecznych czasach zgromadzeniu będącemu reprezentacją kraju, który zawsze pozostawał wiernym swemu monarsze. W przeciwnym razie musielibyśmy wątpić, czy istotnie lepiej, aby sejm krajowy rozwiązany nie został.

— Na posiedzeniu tryestyńskiej rady miejskiej z 25. października odczytano reskrypt namiestnictwa, który załatwia częściowo projekt organizacji miejskich szkół ludowych i niższej szkoły realnej, uznaje usiłowania municypalności ku poparciu nauk publicznych, przypomina wniosek dawniejszej rady miejskiej względem zaprowadzenia języka niemieckiego jako wykładowego, zezwala na uchYLENIE tej normy, ale zarazem by ułatwić młodzieży nauczanie się języka niemieckiego rozporządza, ażeby nauka języka niemieckiego ogłoszona została obowiązującą nie dopiero w szkole realnej, ale już w wyższej klasie szkół ludowych.

Reskrypt kończy uwagą, że konsystorium będzie zawiadomione o tej sprawie, i także w c. k. głównej szkole normalnej dla dziewcząt zaprowadzony będzie język włoski jako wykładowy, zaś co do głównej szkoły normalnej dla chłopców, która wymaga osobnej organizacji, zastrzega sobie namiestnictwo dalsze postanowienia.

Na tem samym posiedzeniu uchwalone zostało urządzenie szkoły ludowej w tryestyńskim instytucie ubogich i wysłanie męża posiadającego potrzebne wiadomości do Suez. Wybór padł na inżyniera Sforzi, który 28. października miał odjechać z panem Rivoltellą do Alexandryi.

Ameryka.

Aresztowanie poddanych angielskich. — Wiadomości pobieżne. — Sprawa meksykańska w obec Stanów zjednoczonych.)

Z Nowego Yorku nadeszły wiadomości telegraficzne z 19. b. m. Lord Lyons poseł angielski w Washingtonie zaprotestował przeciw aresztowaniu poddanych angielskich, bez upoważnienia kongresu. Minister Seward odpowiedział, że przy obecnem przesileniu, wszelkie klasy ludności muszą stosować się do środków potrzebnych dla utrzymania publicznego bezpieczeństwa. Oprócz tego pan Seward zrobił uwagę, że nie podziela zdania posta angielskiego co do konstytucyjnej strony kwestyi. Jenerał Price utrzymuje się na swem stanowisku w Carthaginie. W Missouri spodziewano się bitwy. Do Kentucky odeszy znaczne posiłki. — Pod Harpers Ferry stoczono kilka utareczek.

— Dzienniki nowojorskie zaprzeczają doniesieniu, że rząd związkowy przystał na interwencyę w Meksyku. *The World* pisze, że rząd już z tej przyczyny nie mógł tego kroku uczynić, ponieważ prędzej lub później przyprowadziłoby to do nieporozumienia z mocarstwami europejskimi.

— Ostatnie doniesienia telegraficzne z Nowego Yorku sięgają do 15. b. m. Z Norfolk nadeszło doniesienie zgodne z depeszą telegraficzną, że eskadra łodzi kanonierskich, należąca do separatystów, napadła flotę, która strzeże blokady przed Nowym Orleansem, jeden okręt zatopiła, a inne wpędziła na mieliznę.

Hiszpania.

(Układy z Marokiem. — Wiadomości bieżące.)

Madryt, 29. paźdz. *Correspondencia* donosi: „Preliminary traktatu z Marokiem zostały wczoraj podpisane. Marokko zapłaci wkrótce 60 milionów, resztę do 200 milionów uzupełnią dochody celne. Tetuan będzie zwrócony. Muley el Abbas odjedzie z początkiem listopada. — Hiszpańska ekspedycja odjedzie wkrótce do Meksyku.

— W Bilbao musiano wstrzymać wszelkie transporta mąki, gdyż dla braku wody stanęły wszystkie młyny.

— *Iberia* donosi, że suma kar pieniężnych, na które dotąd była skazana, wynosi 108.430 piasłtrów.

— Jak donosi *Reino*, towarzyszyć będzie ekspedycji meksykańskiej za porozumieniem się z rządem francuskim i angielskim dyplomata hiszpański Dr. Juan Antonio Lopez de Ceballeo, by żądać zadośćuczynienia od Meksyku i w razie potrzeby interweniować w sprawach tego kraju.

Francya.

(Wielki mistrz Oryentu. — Sprawa towarzystwa św. Wincentego. — Układy bankowe z Rothschildem. — Niedobór w skarbie. — Przeobrażenie związku niemieckiego.)

Paryż, 31. paźdz. Z dniem dzisiejszym przestaje być książe Murat wielkim mistrzem „Oryentu.“ Zarząd jego przechodzi tymczasowo w ręce wydziału, którego członków proponuje Murat, a pierwszym zajęciem tego wydziału będzie wymienić rządowi te łóże, które mogą otrzymać potwierdzenie przepisane w okólniku Persignyego. Nowego mistrza wielkiego wybierze później Cesarz.

— Wyszedł drugi znacznie łagodniejszy okólnik ministeryalny do prefektów w sprawie towarzystwa św. Wincentego a Paulo. Minister upoważnia prefektów zatwierdzać towarzystwa pojedyncze, nawet bez podania o to z ich strony. Również uważają się jako zatwierdzone legalnie wydziały prowincjonalne i komitet główny towarzystwa paryskiego, z pozostawieniem im dawnej ich organizacji i wzajemnych związków.

Kilku biskupów reklamowało przeciw pierwszemu okólnikowi ministra, a nawet udawano się wprost do Cesarza.

— *Pays* pisze: „Czytamy w depeszy berlińskiej, że Rothschild wszedł z bankiem pruskim w układy względem wyjednania od niego zaliczki 15 milionów talarów srebrem dla banku francuskiego. Wiadomo nam, że układy te w istocie zaczęto, lecz później jak nas zapewniają odłożono je na czas nieograniczony.

— Całkowity niedobór skarbu, który w wykazach budżetu nie może być pomieszczonej, podają na 400 milionów. Pożyczka mająca się zaciągnąć na pokrycie tej sumy, będzie umorzona nowym podatkiem a to na zapalki. Proponowano to jeszcze dawniej. Mówią, że podatek od zapalek przyniesie rocznie kasie państwa 29 milionów. Na pokrycie pierwszych potrzeb rząd zaciągnie pożyczkę 15 milionów w Credit Foncier.

— *Monitor* pisze znowu w korespondencji z Maichowa o przeobrażeniu związku niemieckiego. *Monitor* trzyma się zawsze tego zdania, że dla Niemiec i Europy byłoby najlepiej, zreformować rzeszę z dwoma głównymi mocarstwami na czele, i z wzmocnioną władzą centralną, pod którą wszystkie państwa wielkie średnie i małe, mając sobie zagwarantowaną niepodległość przyczyniałyby się do wielkości Niemiec. Ludzie roztropni pisze korespondent *Monitora* żądają poszanowania dla praw uzyskanych, dla niepodległości każdego co do związku należy, jakoteż wspólnych i szczerych usiłowań, aby jedność w wspólnej ojczyźnie pomnożyć. Dla tego udoskonają cywilne i wojskowe urzędy związkowe, i nadają władzy centralnej obszerniejsze pełnomocnictwo, urządzając ją w ten sposób, aby siłę mogła czerpać z serca narodów w których łonie się zaszczepia.

Szwajcarya.

(Sprawa Ville la Grand. — Kolegium Boromeusza.)

Margrabia Turgot oświadczył związkowej radzie Szwajcarskiej, że wyjaśnienie jej co do wypadku w Ville la Grand nie jest dla rządu francuskiego dostateczne. Odnośnie więc do odezwy rady związkowej z 11. października żąda utworzenia przyrzedzonej komisji mieszanej dla powtórznego zbadania wypadku. Zdaje się więc, że ta smutna sprawa nie prędko jeszcze załatwioną zostanie.

— Według najświeższych doniesień z Turynu rząd tamtejszy odłożył na później egzekucyę sekwestru szwajcarskich miejsc wolnych przy kolegium Boromeum w Medyolanie. Zawiadomione więc zostały stany, że kurs nauk wkrótce się otwiera.

Włochy.

(Urlopy. — Administracya. — Pismo kardynała Marini. — Wiadomości bieżące. — Powstanie.)

Sardynia. *Monarchia Nationale* donosi, że od 1. listopada do 1. marca w armii będą dawane urlopy. Oficerowie mogą dostać urlop na dni 30, podoficerowie i prości na dni 20 do 30. W wojsku jednak, które stoi w prowincjach neapolitańskich, urlop będzie dawany tylko w koniecznych wypadkach.

— Komisarze królewscy, którzy mają wprowadzić dekretu względem zniesienia namiestnictwa w Neapolu i gubernium w Toskanie a zaprowadzenia prefektur odjeżdżają 7. listopada z Turynu na miejsce przeznaczenia.

Państwo kościelne. Jego Świątobliwość Papież zwiędzał 21. paźdz. instytut obłąkanych i szpital wojskowy w Rzymie; bawił w tych zakładach przeszło trzy godziny, przekonał się na własne oczy o zaprowadzeniu ulepszeń nakazanych jego szczodrobliwością i udzielał chorym ukrzepiającej pociechy wzniosłemi słowy, jakimi do każdego osobiście przemawiał.

— *Giorn. di Roma* ogłasza pismo kardynała Marini do kardynała sekretarza stanu Antonelli, w którym wyraża się w najostrejszych słowach względem pisma exprałata Liverani. Liverani — mówi on — powazył się w najnieprzyzwoitszych wyrazach mówić o Ojcu św. i świeckiej władzy papieżstwa z powodu stracenia zabójcy Locatelli; dla tego kardynał Marini wyrzeka się wszelkiego stosunku do exprałata i dodaje, że wszyscy wierni swym obowiązkom kardynałowie powinni się garnąć około tronu przejętego łagodnością Papieża i wszelką siłą bronić świeckiej władzy papieżstwa.

Neapol. Z Neapolu telegrafują pod dn. 30. października wieczorem: „74 bandytów między Canvellą a Nolą chce się poddać.“ *Köln. Ztg.* pisze, że reakcyja nie jest jeszcze całkiem przytłumiona, lecz składa się tylko z małych band. Przeciwnie *Pungolo* donosi, że cały kraj między Melfi a Ofauto, Pitragallo a Genzano, Routi i Lago pesole, a Ripacandida znajduje się w mocy powstańców. Bandy te połączone, wiążą się z Borgesem i bandami w Capitanacie, których główna kwatera znajduje się nad Gargano.

Niemce.

(Udzielenie orderów. — Zastępcy wiekowych urzędników. — Nowy herb miasta Leer.)

Berlin, 31. paźdz. *Neue Pr. Ztg.* pisze, że marszałkowi O'Donnell prezydentowi ministrów w Hiszpanii, hrabi Lucena, księciu Tetuańskiemu nadano order orła czarnego, a Emirowi Abd-el-Kaderowi (który ujął się za chrześcian prześladowanych na Libanie), order orła czerwonego.

— Ministrowie skarbu i spraw wewnętrznych postanowili, że rozporządzenie gabinetowe z 19. października 1835, według którego urzędnicy dla nadchodzącej starości, nie będąc w stanie czynić zadość swoim powinnościom, acz jeszcze zdolni do służby, mogą zamiast iść na pensyę, używać z polecenia przełożonej władzy pomocnika, za całkowitą lub częściową remuneracyą i nadal obowiązującą będzie.

